

Slutplädering 9 mars 2009, Eskilstuna tingsrätt

Ärade tingsrätt och åhörare,

Jag är tacksam för att få detta tillfälle att förklara varför jag den 16 oktober 2008 gick in på Saab Bofors Dynamics i Eskilstuna där Anna Andersson och jag hamrade och rispade på granatgeväret Carl Gustaf. Detta gjorde vi inom kampanjen Avrusta, som är en del av det antimilitaristiska nätverket Ofog.

Jag vill i denna slutplädering visa på varför vi utförde denna handling och varför vi bör frikännas för denna. Jag kommer att försöka visa att vi gjorde vårt bästa för att uppfylla vad den svenska riksdagen beslutat, samt att vi agerade i enlighet med våra samveten i ett försök att rädda liv.

År 2003 togs ett viktigt beslut i Sveriges riksdag för att främja fred och rättvisa, då man antog propositionen *Politik för global utveckling*, PGU. Denna syftar till att svensk politik ska vara samstämmig, att den i sin helhet ska sträva efter samma mål, såväl nationellt som internationellt. Propositionen säger bland annat: "Politiken skall präglas av ett rättig-hetsperspektiv" och kännetecknas av de "fattigas perspektiv på utveckling". I en rapport som Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen släppte i februari i år visas att Sverige inte har lyckats följa denna eftersträvansvärda målsättning och att den största motsättningen i svensk utrikespolitik är den mellan biståndsinsatser och vapenhandel, där vapenexporten har allvarligt motverkat de mål man vill uppnå med biståndsinsatserna.

Riksdagen har också beslutat om mer specifika riktlinjer kring den svenska vapenexporten. Dessa riktlinjer säger bland annat att vapenexport endast bör godkännas om den inte står i strid med Sveriges utrikespolitik och att tillstånd inte bör ges för vapenexport till land som befinner sig i krig.

Om riktlinjerna för svensk vapenexport faktiskt skulle ha följts så är det stor sannolikhet att vi inte skulle sitta här idag i Eskilstuna tingsrätt. Då skulle vi haft en betydligt mindre vapenexport och till färre länder. Men de demokratiskt fattade säkerhetsmekanismerna har fallerat. Istället för att i enlighet med *Politik för global utveckling*, satsa på fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter, har Sverige dramatiskt ökat sin vapenexport och på det viset bidragit till upprustning och krig. År 2001 exporterade Sverige vapen till ett värde av 3,1 miljarder kronor och år 2008 hade det nått 12,7 miljarder – en fyrdubbling på sju år.

Många vapenaffärer som aldrig borde ha skett om man följt våra riktlinjer har ändå ägt rum. Jag skulle vilja exemplifiera dessa felsteg med en vapenaffär – försäljning av granatgeväret Carl Gustaf till den amerikanska armén under 2000-talet.

År 2003 invaderades Irak av USA. Attacken förklarades av den svenska regeringen vara emot folkrätten. Vapenexporten till USA borde ha avbrutits omedelbart eftersom vapenhandel inte ska stå i strid med principerna för Sveriges utrikespolitik – en av riktlinjerna för vapenexport, och för att Sverige inte bör exportera vapen till ett land i krig – en annan av riktlinjerna. Men istället för att avbryta vapenexporten till USA så tilläts den att öka dramatiskt och detta har fortsatt fram till idag.

Ett av de vapen som används i Irakkriget är granatgeväret Carl Gustaf, som har exporterats av Sverige i flera årtionden till över 40 olika länder. Granatgeväret har använts i en mängd olika krig, exempelvis i Burma, Kambodja, Sri Lanka, Vietnam och Kashmir. Det är ett mycket kraftfullt vapen som används för att skjuta sönder stridsvagnar, väggar och hus. Av USA används det av elitförband som t.ex. Navy Seals.

Sedan Irakkriget inleddes har det förekommit högljudd kritik från det civila samhället kring vapenexporten till USA eftersom denna så tydligt bryter mot Sveriges riktlinjer och att svenska vapen används i ett krig som fram tills idag har tagit fler än en halv miljon människor och tvingat fler än fem miljoner på flykt. Många av dessa irakier har sökt asyl i vårt eget land.

Trots denna kritik från folkrörelserna har svenska vapen fortsatt att flöda till detta krig. Detta gjorde att några av oss i nätverket Ofog samlades för att samtala om hur vi kunde stoppa denna vapenexport. Vi hittade ett pressmeddelande från den 13 maj 2008 där Saab meddelade att de tagit emot en beställning från den amerikanska regeringen på Carl Gustaf till ett värde av omkring 48 miljoner dollar. Leveranser skulle ske under 2009. Vi antog därför att dessa borde vara under produktionen under 2008 och om vi ville upprätthålla riktlinjerna för svensk vapenexport och stoppa dessa vapen för att användas i ett krig mot folkrätten var vi tvungna att direkt och praktiskt ingripa mot produktionen av dessa innan de skickades iväg.

Varför bör Anna och jag då frikännas för att orsakat materiell skada, som i normala fall ses som ett brott? För att vi lever i en demokrati. I en diktatur är regler och lagar statiska och följer inte majoritetens vilja. Ett fåtal

har inflytande över utvecklingen i landet och man straffas hårt om man kommer med en åsikt eller ett handlande som strider mot diktatorns vilja.

Men vi lever i en demokrati. Till skillnad från en diktatur så är demokratin flexibel. Landets politik, regler och lagar kan och bör påverkas av folkets vilja. För 100 år sen kunde en person i Sverige dömas för att ha använt sin yttrandefrihet eller för att ha strejkat – inte så idag. Lagen har utvecklats genom att åtskilliga svenskar har utmanat den tidigare lagen och genom detta har ett samtal fötts som lett till positiv juridisk förändring.

Det kanske är ovanligt att i en rättegång ta hänsyn till riksdagsbeslut, men är inte detta det yttersta tecknet på att vara en demokrati? Att landets domstolar försvarar handlingar som stödjer sig på vad folket vill? Det finns dock en allvarlig brist i den svenska demokratin. Nämligen att det finns svenska beslut som på ett mycket påtagligt sätt påverkar människor i andra länder som inte har någon möjlighet att på ett demokratiskt sätt påverka dessa.

Ett sådant exempel är vapenexporten. En familj i Kashmir, som blir beskuten av en Carl Gustaf, har inte haft chans att tycka till om eventuell export av detta vapen till Indien. För att kompensera denna brist i det demokratiska nationella systemet finns de mänskliga rättigheterna som ska skydda människor oavsett var de befinner sig på jordens yta. Den viktigaste mänskliga rättigheten är rätten till liv och denna kränks gång på gång när svenska vapen dödar människor i något av de omkring 60 länder som Sverige varje år exporterar vapen till.

Att leva i en demokrati ger inte bara större rättigheter och säkerhet. Det innebär också att ett större ansvar är lagt på varje medborgare i det landet. I en diktatur är det en eller ett fåtal människor som kan hållas ansvariga för landets politik. I en demokrati är varje medborgare ansvarig för dess politik. Därför har vi som medborgare i en demokrati en skyldighet att ingripa då våra representanter inte följer riksdagens beslut eller de mänskliga rättigheterna, t.ex. då människor dödas med hjälp av svenska vapen som aldrig borde ha tillåtits för export.

Jag har varit aktiv i freds- och solidaritetsrörelser i 15 år och har varit anställd i en fredsrelse i sju av dem. Under denna tid har jag haft förmånen att få arbeta med människorättsaktivister i Burma, ickevåldsutbildare i Sudan, fredsaktivister i Indien, pacifister i Colombia, demokratiaktivister i Sydafrika och med antimilitarister i Israel. Flera av de rörelser dessa personer är aktiva i stöttas av Sida-bistånd. Jag är stolt över att Sverige kan bidra till rörelser som arbetar för fred, demokrati och mänskliga rättigheter. Men jag har mer och mer känt hur hopplöst det är att försöka släcka krigsbränder i Syd genom biståndsprojekt, samtidigt som vi kastar in nytt bränsle till krig genom vår vapenexport. Detta fick mig att satsa min energi på nedrustnings- och fredsarbete i Sverige.

Min förhoppning är att 1900-talets och början av 2000-talets krig och massiva vapenproduktion bara kommer att vara en parentes i mänsklighetens historia. Att vi om några årtionden kommer att titta tillbaka på denna tid som ett mörkt kapitel där vi som mänsklighet nästan tog kål på oss själva genom att rusta oss till tändarna samtidigt som vi lät miljoner människor svälta ihjäl. En tid då demokratin hade börjat gro men ännu inte hunnit utvecklas i full blom.

Så länge den svenska lagen skyddar företag som tillverkar dödliga vapen och politiker inte ser till att reglerna för vapenexport faktiskt följs, tror jag att det kommer att finnas människor som kommer att göra motstånd. Det kommer att förekomma fler möten i rättssalar runt om i Sverige och i andra länder tills lagarna och riktlinjerna för vapenexport och mänskliga rättigheter respekteras. Ju snabbare svenska domstolar bestämmer sig för att skydda liv snarare än vapenföretag, ju fler liv kommer att räddas och ju snabbare kommer vi att kunna gå in i en tid av nedrustning och fred. Därför menar jag att ni bör frikänna oss för vår avrustningsaktion. Tack för att ni lyssnade!